

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Plzeň 2023

Kateřina Ehrenbergerová

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra politologie a mezinárodních vztahů
Studijní program Politologie

Bakalářská práce
NATO a španělské členství v něm pohledem Podemos
Kateřina Ehrenbergerová

Vedoucí práce:

PhDr. Jiří Zákřavský, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci na téma *NATO a španělské členství v něm pohledem Podemos* zpracovala samostatně a využila pouze níže uvedených zdrojů a literatury.

V Plzni dne 30. dubna 2023

.....
Kateřina Ehrenbergerová

Obsah

1. ÚVOD	1
2. ŠPANĚLSKO A TURBULENTNÍ VZTAH SE SEVEROATLANTICKOU ALIANCÍ.....	3
3. HISTORIE STRANY <i>PODEMOS</i>	7
3.1. STRATEGIE STRANY <i>PODEMOS</i> K DOSAŽENÍ POPULARITY	10
3.2. VOLEBNÍ ÚSPĚCHY	12
4. SEVEROATLANTICKÁ ALIANCE POHLEDEM <i>PODEMOS</i>	15
4.1. POLITICKÉ PROGRAMY DO R. 2019.....	15
4.2. POLITICKÉ PROGRAMY V R. 2019	18
4.3. KOALICE <i>UNIDAS PODEMOS</i> A <i>PSOE</i> PŘED RUSKOU INVAZÍ R. 2022	19
4.4. DNEŠNÍ SPOLUPRÁCE <i>UNIDAS PODEMOS</i> A <i>PSOE</i> V OBDOBÍ RUSKÉ INVAZE R. 2022.....	21
5. ZÁVĚR	24
6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	27
7. SUMMARY.....	32

1. Úvod

Většina stran v rámci současného španělského politického systému se dlouhodobě vyslovuje pro členství země v Severoatlantické alianci. Nezbytnost obranné spolupráce si nyní uvědomují o to více v souvislosti s agresivním chováním Ruské federace a jejím vpádem na ukrajinské území. Pozitivní přístup však v tomto státě nebyl vždy pravidlem. Výraznou výjimku tvoří strana *Podemos* (v překladu Můžeme), jejímiž názory se ve své práci hodlám zabývat.

I přes hrozby spojené právě s invazí a současnými geopolitickými výzvami strana *Podemos* ve své kritice směrem k NATO nepolevuje. Není však jedinou stranou, která se proti členství ve svém politickém programu zkusila vymezit. Vedle Komunistické strany Španělska v minulosti o vystoupení z aliance usilovala též strana PSOE – *Partido Socialista Obrero Español* neboli Španělská socialistická dělnická strana, která má ve španělské společnosti dlouhodobě výraznou podporu. S dnešním vedením PSOE mimo jiné *Podemos* tvoří vládní koalici. I přes to, že se v současnosti v otázce účasti v obranné alianci obě strany rozcházejí, lze v minulosti jisté názorové podobnosti najít.

Vrcholem snah PSOE o vystoupení z aliance bylo uspořádání referenda v roce 1986. Samotní socialističtí straníci si už tehdy začali uvědomovat, že by vystoupení bylo chybou, a snažili se výsledky svými prohlášeními zvrátit. Společnost se tehdy nakonec vyslovila pro setrvání. Tyto nálady se pak následně promítly i do budoucího chování jednotlivých politických stran vůči španělskému členství v NATO. To berou spíše s pokorou a uvědomují si důležitost této aliance ve vztahu k vnějším bezpečnostním hrozbám. Já se však ve své bakalářské práci budu věnovat fenoménu strany *Podemos* a španělskému členství v NATO jejím pohledem. V první části práce provedu stručný historický nástin, ve kterém přiblížím španělské členství v NATO včetně okolností, které vedly zemi k přijetí do Severoatlantické aliance. Nedílnou součástí je zmínka o roli Spojených států, se kterými země krátce po skončení tamního autoritářského režimu obnovila

vojenské obranné dohody, což svým způsobem zahájilo cestu Španělska směrem k přijetí do Severoatlantické aliance. V této pasáži též rozeberu první roky členství, které byly naplněny mnohými kontroverzemi včetně výše zmíněného referenda.

Ve druhé části už zaměřím k samostatné straně *Podemos*. I zde je nutné začít minulostí, abych mohla monitorovat ideologický vývoj. Rozeberu, co předcházelo její cestě do parlamentu. Popíši volební úspěchy napříč roky a také následnou vládní spolupráci se socialistickým premiérem Pedrem Sánchezem.

Ve třetí části budu analyzovat politické programy strany *Podemos* včetně těch, se kterými strana kandidovala do Evropského parlamentu. Předpokládám, že texty mě detailně seznámí s jejím pohledem na Severoatlantickou alianci. Pokusím se zjistit, zda se v průběhu let obsah jednotlivých prohlášení v souvislosti s názorem na NATO měnil. V této pasáži se též zaměřím se na výroky jednotlivých členů směrem k aliančním partnerům. A to převážně z dob, kdy začala ruská invaze na Ukrajinu. Právě ta dopomohla levicovému uskupení *Unidas Podemos* ukázat jeho názory. Dokazují to také tlaky členů strany *Podemos* na premiéra Pedra Sáncheze a jeho straníky, které se v posledních týdnech stupňují. Koalice ho dokonce vyzvala k ukončení členství, a to i přes vysokou bezpečnostní hrozbu. Tu však *Podemos* vnímá po svém. Tvrdí, že by právě Severoatlantická aliance mohla Evropu dovést do ozbrojeného konfliktu s Ruskem. I proto by dle ní měl Madrid neprodleně partnery opustit.

Cílem mého textu je přiblížit postoje strany *Podemos* ve vztahu k Severoatlantické alianci. Závěrečná analýza pak odhalí, zda se postoje strany v průběhu let měnily, případně co tyto změny ovlivňovalo.

K vypracování textu budu primárně čerpat z jednotlivých programových prohlášení strany *Podemos* a cizojazyčných odborných textů, které pojednávají o historii Španělského království ve vztahu k Severoatlantické alianci. Jelikož plánuji do své práce zahrnout také pasáže věnující se současnému dění na Ukrajině, počítám, že bude třeba vycházet z jednotlivých aktuálních článků španělských i dalších cizojazyčných médií.

2. Španělsko a turbulentní vztah se Severoatlantickou aliancí

V roce 2022 oslavilo Španělsko své čtyřicáté výročí od vstupu do Severoatlantické aliance. Vztah nebyl od začátku idylický. Jak popíšu v následujících podkapitolách, doprovázely ho vzestupy a pády a trvalo několik let, než se upevnil do pevné podoby, ve které se nachází nyní.

Za dob vzniku Severoatlantické aliance, tedy na konci 40. let minulého století, byl pro zakladatelské země obranného uskupení Pyrenejský poloostrov takzvaně strategickým oříškem. Portugalsko i Španělsko byly nedemokratickými režimy a bylo tedy nemyslitelné, aby se obě země též k paktu přidaly. Strategická a vojenská kritéria však později převážila nad těmi politickými a Portugalsko nakonec s britskou podporou a záštitou získalo ke vstupu do aliance povolení. Strategický bod pro spojence též tvořilo území Gibraltaru, patřícímu Spojenému království. Podařilo se tak získat alespoň kus poloostrova a tím zčásti problém vyřešit. Dokud španělské území ovládal generál Francisco Franco, nepřipadalo v úvahu, aby se i tato část poloostrova ke spojencům připojila (López 1982: 138). Cesta ke zlepšení situace přišla až v roce 1953. Tehdy Madrid svolil s Washingtonem uzavřít dohody týkající se ekonomických témat i obrany. Nutno podotknout, že studená válka byla tehdy v plném proudu a pro Spojené státy každá evropská země, která jakýmkoliv způsobem svolila stát se partnerem, znamenala úspěch. Zmíněné dohody umožnily americké armádě mimo jiné vystavět některé vojenské základny na španělském území (López 1982: 139).

V podobném duchu se španělsko-americké vztahy ubíraly i v 70. letech, kdy bylo uzavřeno hned několik dohod o přátelství a spolupráci; jedna z nich byla uzavřena ještě před pádem tanního nedemokratického režimu a umožňovala vstup americkým ponorkám s atomovým pohonem do španělských vod. V roce 1974 pak vznikl návrh další dohody, která byla stvrzena podpisy o dva roky později v Madridu – ze španělské strany králem Juanem Carlosem I., ministrem zahraničních věcí Joséem Mariou de Areilzou a jeho americkým protějškem Henrym Kissingerem. Smlouva nicméně platila pouze pět let a v roce 1981 musela být ještě prodloužena. Ovšem pouze o osm měsíců. Dohoda mezi oběma státy následně

zněla tak, že po vypršení prodlouženého období bude podepsána nová smlouva, ve které však už Španělsko nebude vystupovat pod statutem přátelské země, nýbrž pod statutem spojence (López 1982: 139). V období po smrti Francisca Franca, který zemřel v roce 1975, též vznikly dozorčí rady, které dohlížely na to, zda Španělsko dohody dodržuje a dá se považovat za potenciálně důvěryhodnou zemi, jež si zaslouží přijetí do Severoatlantické aliance. Tehdy i vedení Španělského království začalo vyjadřovat své přání týkající se připojení k Washingtonské smlouvě, což vedlo k tomu, že tehdejší Rada ministrů 11. července 1977 vydala programové prohlášení, v němž uvedla: „Vláda příznivě vítá zahájení diskuse legitimně zvolených zástupců lidu s cílem prozkoumat možné začlenění Španělska do Severoatlantické aliance“ (López 1982: 141).

V 80. letech se začala ve společnosti díky politikům i tisku rýsovat vyostřená diskuse spojená se španělským členstvím v NATO obsahující veškerá pro i proti. Tehdejší průzkum veřejného mínění deníku *El País* při tom ukázal, že se vstupem do organizace souhlasilo pouhých 18 % obyvatel. 52 % se vyjádřilo proti. Dalších 30 % svůj názor nesdělilo (Euronews 2022). Poměr velmi dobře ukazoval situaci, ve které se země nacházela. Společností se šířila celá řada argumentů, které debatu o tom, zda se k aliančním partnerům připojit, či ne, rozdmýchávala. Neucelený názor i tehdy vládnoucích politických stran situaci nepřidával. Po nepovedeném vojenském převratu v roce 1981 a dlouhých čtyřech dekáдах pod nadvládou Francisca Franca se mnozí stavěli proti militarizaci země. Vláda tedy měla potíže – nebyla schopna dosáhnout dostatečného konsenzu ani mezi politickými stranami, ani mezi španělským lidem (Euronews 2022). Zatímco případný vstup Španělska do Evropského hospodářského společenství (EHS) byl jednoznačně schvalován všemi relevantními politickými stranami i společenskými vrstvami v zemi, hypotetický vstup do NATO byl předmětem neustálých sporů. Jedním z dalších důvodů, proč se španělská společnost stavěla proti vstupu, byla mimo jiné antipatie vůči Spojeným státům americkým – mnozí je vinili, že nedokázaly zasáhnout, aby došlo ke svržení vlády Francisca Franca o něco dříve. Vedle toho pak sehrál roli nezájem o zahraniční politiku a fakt, že Sovětský svaz Španělé nepovažovali za potencionální hrozbu (Luelmo 2023).

Podporu nakonec španělská vláda získala od několika stran. Naproti tomu Komunistická strana Španělska (PCE) i Španělská socialistická dělnická strana (PSOE) stály v čele opozice proti členství jejich země v Severoatlantické alianci. Socialisté Felipeho Gonzáleze dokonce vytvořili kampaň NATO ne. V ní vyzývali k uspořádání referenda, ve kterém by občané vyjádřili, zda se má země k Washingtonské smlouvě připojit, či nikoliv (Luelmo 2023). Za finálním rozhodnutím, že se Španělsko definitivně přidalo k obrannému paktu, nakonec stálo odhodlání tehdejšího premiéra Leopolda Calva Sotela, který 25. února 1981 vystoupil s projevem, jenž zahájil vstupní rozhovory. Případné nezačlenění země do mezinárodních organizací, tedy Evropského hospodářského společenství a Severoatlantické aliance, by pro něj znamenalo izolovat Španělsko od zbytku západního světa (Linares 2013: 25). Neméně důležité byly i geopolitické důvody. Země byla v tomto období vojensky velmi zranitelná. Připojením k aliančním partnerům si chtěla nejen zajistit svou územní celistvost, ale také posílit bezpečnost na trase mezi Baleárskými ostrovy, Gibraltarem a Kanárskými ostrovy. Sílily také vnější hrozby v podobě Maroka, které po anektování Západní Sahary mělo údajně v plánu sáhnout i po dalších územích – španělské Ceutě a Melille. Zároveň se španělská vláda obávala možných útoků ze strany dvou severoafrických zemí – Alžírsko a Libye, které podporovaly sovětskou vládu. Signatářské státy Washingtonské smlouvy vyřízení žádosti Madridu o přijetí ke spojencům nakonec urychlily a 30. května 1982 se Španělsko stalo v pořadí šestnáctým členem Severoatlantické aliance (Luelmo 2023).

Debata na téma členství v NATO uvnitř španělské společnosti s přijetím do organizace nicméně neutichla. Naopak ji opět rozdmýchaly říjnové události téhož roku, kdy strana PSOE získala v parlamentních volbách absolutní většinu a sestavila tak první jednobarevnou socialistickou vládu v historii země. Právě jedním z témat, se kterým uskupení do volebního klání šlo, bylo obnovení palčivé otázky členství v NATO. Socialisté ho chtěli zmrazit a vypsat referendum, v němž by Španělé rozhodli, zda má země ve vojenských strukturách setrvat. Ihned po vítězství ve volbách nicméně strana obrátila, částečně za to mohl také vliv několika straníků včetně Narcíse Serry, který byl po volbách dosazen do funkce ministra

obranu a jenž byl známý svými názory pro zachování španělského členství v NATO (Pastor 2020: 101–102).

Plnění slibů z předvolebního období se tak začalo protahovat, s tím pochopitelně i referendum, jehož uskutečnění bylo součástí kampaně. Vláda se zároveň obávala, že by se společnost postavila proti vystoupení ze Severoatlantické aliance, což by vedlo ke ztrátě jejího silného postavení. Takový scénář by byl pro ni potupou. V roce 1984 se začala společností šířit kritika, že současné vedení země dostatečně veřejně neprezentuje své názory týkající se Severoatlantické aliance a šíří se tak nejistota ohledně budoucnosti. I proto ve zmíněném roce vystoupil tehdejší předseda vlády Felipe González s proslovem, ve kterém ujišťoval, že Španělsko nepřeruší dosavadní smlouvy s aliančními partnery. Nicméně však potvrdil, že zachová svůj neutrální postoj k jaderným zbraním (Ordorica 2003: 335).

Blížil se konec prvního funkčního období a bylo třeba začít plánovat, jak předvolební sliby naplnit. V únoru 1986 tedy španělská vláda oznámila, že referendum se bude konat 12. března 1986. Jediný, kdo se nakonec veřejně postavil proti členství, byla Komunistická strana Španělska (PCE). Zbylé strany včetně španělských socialistů vyzvaly společnost, ať volí setrvání, přestože ve strukturách strany zůstávali ti, kteří stále hlasovali proti.

Otázka v referendu nakonec zněla následovně: „Považujete za vhodné, aby Španělsko zůstalo v Severoatlantické alianci za podmínek, které schválila španělská vláda?” Kromě otázky byly na hlasovacím lístku též detailněji rozepsány i výše uvedené podmínky. Mezi ně patřilo například odmítnutí členství země ve vojenských strukturách NATO, zákaz instalace, skladování nebo zřizování jaderných zbraní na španělském území a zároveň postupné snižování vojenské přítomnosti Spojených států v zemi (Euronews 2022). Ačkoliv průzkumy veřejného mínění z počátku naznačovaly, že společnost odchod z obranného paktu schválí, výsledek při volební účasti 59,42 % zněl: pro setrvání v alianci se vyjádřilo 52,5 %, proti 39,8 %, 6,5 % lidí odevzdalo prázdné hlasovací lístky, což byl podle statistik nadstandardní počet. Neplatné hlasy pak dosáhly 1,2 % (Ordorica 2003:

309). Výsledkem země potvrdila své členství v Severoatlantické alianci a po letech pochyb ukázala, že je plně připravena zbavit se své dřívější izolace v mezinárodním prostředí. Vláda tehdejšího premiéra Felipeho Gonzáleze zároveň díky výsledku neztratila mandát, ba co více, strana PSOE drtivě zvítězila v parlamentních volbách o několik měsíců později. Podle některých odborníků otevřel výsledek novou etapu v bezpečnostní politice země. Po letech diskusí a pochyb ohledně směřování země se vrcholní představitelé totiž byli schopni sjednotit a vyslovit se ke spolupráci se západními státy (Ordorica 2003: 337). O dva roky později se podařilo španělskému vedení navíc vyjednat další obranné dohody se Spojenými státy a nový krok kupředu učinila země v roce 1999, kdy za vlády Lidové strany, vedené José Mariou Aznarem, se se širokou shodou podařilo vyjednat připojení k vojenským strukturám Severoatlantické aliance (Luelmo 2023).

3. Historie strany *Podemos*

Strana *Podemos* by se dala považovat za jeden z produktů finanční krize z roku 2008. Problémy, které toto turbulentní období přineslo, stály obecně za zrodem řady populistických stran a hnutí po celém evropském kontinentě. Takový fenomén proměnil mnohé stranické systémy a spolu s nimi i chování voličů, jejichž životní úroveň se mnohdy rapidně propadla. Za vzniklou situaci pak často vinili tradiční strany a otevřeli se novým příležitostem, které jim stranický systém začal nabízet (Ramiro–Gomez 2017:109–110). Nejinak tomu bylo i ve Španělsku. To patřilo k nejhůře zasaženým zemím v rámci Evropské unie. Tamní hrubý domácí produkt se v období od Velké recese do roku 2013 snížil o 15 %. Nicméně to, jak hluboko do krize se země propadla, ukazuje asi nejlépe náhlé zvýšení nezaměstnanosti. Zatímco v roce 2007 činila její míra 8,2 %, v roce 2013 už přesahovala 26 %. Značnou část lidí bez práce pak tvořila mladá generace (Ramiro–Gomez 2017: 110). Taková situace vytvořila úrodnou půdu pro alternativní uskupení, která by společnosti nabídla zlepšení životní úrovně. Případ Španělska je obzvláště zajímavý, a to i z toho důvodu, že se v něm díky dopadům finanční krize utvořila zcela nová radikálně levicová strana, která dokázala

přetáhnout značnou část voličů z již zavedené levice. Tedy stran *Partido Socialista Obrero Español* (PSOE) a *Izquierda Unida* (IU) neboli Sjednocená levice, která vznikla odštěpením španělské komunistické strany (PCE) v roce 1986 (Ramiro–Gomez 2017: 109–110).

Vznik strany *Podemos* je spojován s hnutím 15. května 2011 neboli 15M, někdy též nazývaným *Indignados* – v překladu Rozhořčení. To stálo za organizací rozsáhlých demonstrací, které začaly v hlavním španělském městě a rozšířily se do dalších míst napříč celou zemí. Zmíněné hnutí dokázalo přijít ve správnou dobu se správnou rétorikou, která ve výsledku zaujala miliony lidí a v podstatě začala krizi tehdejšího zakořeněného politického systému. Z historického hlediska způsobily protivládní akce konané hnutím 15M největší sociální otřes od 70. let (Antentas 2016: 469–470). Podle tehdejších průzkumů podporovalo organizátory akcí až 80 % společnosti (Europa Press 2011). Lidé do ulic přicházeli vyjádřit nesouhlas s tím, kam se jejich země ubírá. Palčivými tématy byly rozsáhlé korupční kauzy i ekonomické škrty, které řadu obyvatel uvrhly do tíživé životní situace. Spolu s tím se rozšířily pochybnosti o celém institucionálním uspořádání, jež bylo zavedené po pádu autoritářského režimu generála Francisca Franca (Antentas 2016: 470). Do protestů se tehdy mohl zapojit každý. Obyvatelé při shromážděních mohli mimo jiné debatovat a přinášet své nápady, ať už se týkaly zlepšení životních podmínek pro lidi v jejich kruzích, či v celé zemi. Důležitá byla transparentnost, která hnutí dávala legitimitu. Veškeré informace byly vyvěšovány na internetové stránky. I skrze ně se například organizovala setkání (Kleinhamplová–Lesák 2015). Jeho představitelé nicméně neměli zájem participovat na politickém chodu země. Neusilovali o účast ve volbách ani o funkce ve veřejných institucích. Šlo jim pouze o to, probudit společnost a společnými silami vyjádřit nespokojenost se současným vedením. Nutno zmínit, že tehdy asi sami organizátoři byli zaskočeni, do jaké míry se protestní události dokázaly rozšířit (Antentas 2016: 469–470). Ačkoliv lidé evidentně toužili po změně, jak už z hesel či transparentů, která na shromáždění brali s sebou, vyplývalo, změna volebního chování nepřišla hned. Ze španělského příkladu je

evidentní, že obnova politického vedení téměř vždy vyžaduje určitý čas. V tomto případě se dostavila až po třech letech od výše uvedených událostí.

Jedním z účastníků demonstrací byl též Pablo Manuel Iglesias Turrión – dále jen Pablo Iglesias – osobnost, která o pár let později stála za zrodem strany *Podemos*. Její pozdější úspěch je mnohdy vázán právě k němu a jeho charismatickému vystupování. Pablo Iglesias věděl, že taková mobilizace tvoří ideální podmínky pro vznik nového politického uskupení. Věci se daly do pohybu na podzim roku 2013 na madridské univerzitě *Complutense*. Skupina akademiků a aktivistů tam začala plánovat, jakou by měla jejich strana mít podobu (Ramiro–Gomez 2017: 111). Za nápadem stál již zmíněný Pablo Iglesias. Jeho nejbližším spolupracovníkem byl po celou dobu Iñigo Errejón, který se později stal stratémem kampaně pro volby do Evropského parlamentu v roce 2014 a silnou osobností stranického aparátu. Další neméně významnou osobností, která stála u zrodu strany, byl známý politolog Juan Carlos Monedero (Antentas 2016: 471).

Cílem bylo využít stávající palčivé situace a vytvořit novou stranu, která by sloužila jako alternativa v rámci španělského stranického systému. Všechny zakladatele pak spojoval obdiv k latinskoamerickým režimům. Především k teoretikovi a filozofovi s argentinskými kořeny Ernestu Laclauovi (Tremlett 2015).

Do značné míry se zakladatelé zároveň snažili přetavit myšlenky hnutí 15M. Jeden z členů strany *Podemos* se ke vzniku strany vyjádřil následovně: „Většina lidí v naší společnosti podporuje určité procesy, shoduje se na klíčových prioritách. Jsou odhodláni podpořit veřejné služby, jsou proti záchraně bank na úkor lidí atd. *Podemos* od začátku říká, že chce přetvořit tuto společenskou většinu ve většinu politickou. Pro společenskou většinu vytvořenou hnutím 15M je náš program přijatelný. Je to sice jasně levicový program, ale je podaný takovou formou, aby to neznělo levicově” (cit. dle Kleinhamplová – Lesák 2015).

Strana *Podemos* byla představena o víkendu z 12. na 13. ledna 2014. V březnu stejného roku pak byla oficiálně registrována ministerstvem vnitra (Xuclà 2021). Mnozí odborníci dávají její vznik do souvislosti s úspěchem řecké strany

Syriza. Její raketový vzestup podle nich motivoval i španělské levicové aktivisty, kteří začali pracovat na vytvoření politických alternativ. Díky řeckému příkladu věděli, že změna zaběhnutých pořádků ve stranickém systému je možná, pokud je společnost dostatečně mobilizovaná a nespokojená s dosavadním vedením (Antentas 2016: 470). O tom, že zakladatelé strany jsou schopni svolat občany, svědčil i počet lidí, kteří se rozhodli nově vznikající politický subjekt podpořit. Za 24 hodin, týden po představení strany, se podařilo pod zakládající dokument – manifest *Mover ficha: la indignación en cambio político* nasbírat 50 tisíc podpisů (El Periodico 2014). To pro Pabla Iglesiasa znamenalo velmi slibný začátek kariéry. Už v úvodním proslovu, ve kterém nově vzniklou stranu představoval veřejnosti, uvedl, že projekt mimo jiné vznikl proto, aby motivoval levicové strany a organizace k vytvoření jednotné kandidátky, díky které by se jim podařilo získat funkce ve veřejných organizacích. Následně pak společnými silami mohly prosazovat politiku sloužící zájmům občanů, nikoliv privilegované menšině (El Periodico 2014).

Jako téměř každá populistická strana postavila i *Podemos* svou rétoriku na kritice dosavadního vedení země. Dokonce ho začala nazývat kastou, která zruinovala ekonomiku. Dělení na elity a obyčejné lidi se stalo jejich ideologickým prvkem. Snažila se též zbavit označení pravice a levice. Chtěla totiž oslovit celou společnost nezávisle na politickém spektru. I přes to, že představitelé strany inklinovali k levici a netají se tím, považovali ve svých počátcích tato dělení za zastaralé. Taková strategie je nicméně spíše typická pro radikálně pravicové populisty, proto se tím strana *Podemos* stala svým způsobem unikátní. Vsázela na to, že právě tato rétorika jí maximalizuje voličské hlasy (Ramiro, Gomez 2017: 111–112).

3.1. Strategie strany *Podemos* k dosažení popularity

Strana *Podemos* se velmi brzy po vzniku dočkala silného mediálního ohlasu, a to díky televizním rozhovorům i způsobu, kterým spravovala své sociální síť. Pro tradiční strany nebylo do té doby zcela obvyklé navazovat s občany dialog skrze platformy, jako jsou Facebook, Instagram nebo Twitter. Považovaly je spíše

za jednostranný nástroj, skrze který mohou prezentovat své nápady a kroky. Pro *Podemos* to byl však prostor, díky kterému měli členové zpětnou vazbu od společnosti. Zároveň přišli například s vlastními technologickými vymoženostmi, které lidem politické kruhy přiblížily a umožnily jim na nich participovat. Členové navíc díky internetovému prostoru mohli politiku dělat i z domova. V on-line prostředí totiž mimo jiné probíhalo i předkládání návrhů, diskuze o nich i následné schvalování. Využívání sociálních sítí i dalších médií včetně televize se tak pro stranu stalo základním pilířem komunikace nejen uvnitř ní, ale i navenek (Kiouпкиolis 2016: 105).

K úspěšnému startu straně dopomohly i takzvané *circulos*, kruhy, které byly zavedeny po vzoru hnutí 15M. Jsou to skupiny bez vedení a pro účast v nich není ani třeba hradit žádné členské poplatky. Lidé, kteří se rozhodnou být jejich součástí, se účastní veřejných shromáždění. Ta jim umožňují sdílet jejich nápady i pocity, a to v jakýchkoliv tématech. Podobné skupiny vznikly po celé zemi od měst až po okresy (Walker 2014). V této části budu opět citovat slova Miguela Ongila, která uvedl v rozhovoru pro deník *A2Alarm* v roce 2015. Přibližují přístup, který ve vztahu ke společnosti strana zaujímala: „Máme celkem asi dvě stě šedesát tisíc registrovaných stoupenců. Neexistuje jasná hranice mezi členy strany a těmi, kteří jsou mimo, jak tomu bývá u jiných stran. U nás to není tak, že ten, kdo platí členské poplatky, je straník. Posílání příspěvků je dobrovolné. Je tu asi deset tisíc lidí, kteří s námi aktivně spolupracují, dalších dvě stě tisíc jsou registrováni pro elektronické hlasování. Ti rozhodují o interních dokumentech, o fungování strany.“ (cit. dle Kleinhamplová – Lesák 2015)

Značná část španělské levice nicméně celý projekt a jeho snahy kritizovala, aniž by se jakkoliv pokoušela ve svých činnostech reflektovat krizi, do které země v uplynulých letech upadla, a snažila se situaci zlepšit. Takový přístup se jí v následujících volebních klání nevyplatil (Antentas 2016: 471). Naopak příznivci pravicových stran a uskupení nazvali *Podemos* antisystémovou stranou a nařkli ji z rozdělování tradiční levice (Fominaya 2014).

V neposlední řadě strana vsadila na charismatického a silného vůdce. Do ní dosadila již zmíněného vysokoškolského profesora Pabla Iglesiase. Za důležité si zakladatelé strany stanovili, aby se jejich předseda odlišoval od vysokých představitelů ostatních tradičních stran. Pablo Iglesias se do povědomí lidu zapsal jako „muž s culíkem“. Vsadil na odlehčenou vizáž, dokreslenou nedbale zapnutou bílou košilí a teniskami, aby tak lépe zapadl do společnosti a ta mohla mít pocit, že patří k němu a může mu důvěřovat. Zaujmut dokázal také svými komunikačními schopnostmi, které zdokonalil při vysokoškolských přednáškách a později v televizních vystoupeních. Ve svých proslovech se nebál ostře vymezovat proti tradičním stranám a institucionálnímu uspořádání (Tremlett 2015). Podle průzkumů ho ještě krátce před volbami do Evropského parlamentu znala polovina španělské společnosti, naopak o samotné straně *Podemos* mělo povědomí pouze 8 % Španělů (Tremlett 2015). I z toho důvodu se strana rozhodla v tomto období změnit své logo, na které umístila právě Iglesiasův obličej. Ve vládě premiéra Pedra Sáncheze od roku 2019 zastával funkci vicepremiéra (k tomuto období se dostanu níže v textu). Později se ji však vzdal, aby mohl kandidovat do čela madridské regionální vlády. *Podemos* v nich získala pouhých 7 % hlasů, což Pabla Iglesiase umístilo na pátou příčku, před ním se dokonce umístil kandidát radikálně pravicové strany *Vox*. I z toho důvodu se rozhodl nejvyšší funkci ve straně v roce 2021 opustit (Šmelcová 2021).

3.2. Volební úspěchy

Strana *Podemos* se díky výše zmíněným strategiím dostala velmi rychle do povědomí společnosti. To, že se Španělé nebojí změny, ba co víc, že po ní touží, ukázaly mimo jiné výsledky voleb do Evropského parlamentu, které se uskutečnily necelý půlrok od oficiálního představení celého projektu. Ačkoliv v nich *Partido Popular* neboli Lidová strana získala nejvíce hlasů, *Podemos* se stala čtvrtou nejvíce volenou stranou. Ve volebním klání získala 1, 25 milionu hlasů – tedy 8 %, za což obdržela pět poslaneckých míst (Pavía – Bodoque – Martín 2016: 68). I přes to, že šlo o volby do Evropského parlamentu, vedení nově vzniklého uskupení pochopilo, že má smysl se ucházet i o funkce na celostátní úrovni. Utvrdil jej v

tom i fakt, že v některých městech a autonomních oblastech porazilo strany, které tam tradičně vítězí – v Galicii například Galicijský nacionalistický blok (BNG) a ve Valencii progresivně nacionalistickou stranu *Compromís*. Průzkumy, které se po volbách zabývaly tím, jaké charakteristiky má volič strany *Podemos*, ukázaly, že klíčovou roli sehrálo právě téma, o které se zakladatelé nejvíce opírali, tedy zmíněná krize – podporu uskupení často vyjadřovali nezaměstnaní a mladí lidé toužící po změně zakořeněného systému. Fungovala i hesla, se kterými uskupení do boje o křesla v Evropském parlamentu šlo (Fominaya 2014).

Podobně úspěšná byla strana i v roce 2015, kdy se na konci roku rozhodla ucházet o zákonodárné funkce v Generálních kortesech, tedy ve španělském parlamentu. Nebylo lehké konkurovat dvěma silným politickým uskupením v podobě *Partido Popular* (PP) a *Partido Socialista Obrero Español* (PSOE). Členové *Podemos* před účastí ve volbách museli zapracovat na organizaci stranických struktur i na strategiích, kterými by dosáhli úspěchů. S tímto přístupem se straně ještě před volbami podařilo podle průzkumů stát třetí nejsilnější stranou (Pavía–Bodoque–Martín 2016: 69). Do volebního klání šli tehdy členové s cílem změnit dosavadní režim, který byl vytvořený krátce po pádu autoritářského vůdce Francisca Franca – založený na monarchii a státní celistvosti. Od své účasti si pak slibovali rozmělnění stranického systému, ve kterém se do té doby střídaly ve vládních funkcích pouze dvě strany – zmíněná *Partido Popular* (PP) a socialisté (PSOE) (Sojka 2021). Volby se konaly těsně před vánočními svátky 20. prosince 2015 a výsledky roztržštěnost společnosti jen potvrdily. *Podemos* v nich získala téměř přes 20 % hlasů a v parlamentu tak obsadila 69 křesel. Ačkoliv *Partido Popular* (PP) zvítězila, voličů jí od předchozího hlasování značně ubylo a začala se připravovat na týdny složitých vyjednávání o vládě. Vůdce *Podemos* Pablo Iglesias výsledky ohodnotil slovy: „Španělsko už nebude stejné a my jsme velmi šťastní. Dvoustranický politický systém skončil“ (cit. dle Kassam 2015). Nutno zmínit, že *Partido Popular* (PP) a španělští socialisté (PSOE) získali od voličů dohromady asi 50 % hlasů, zatímco v minulých parlamentních volbách to bylo 70–80 % (Kassam 2015).

Voličské preference se nicméně stále proměňují. I proto prvotní úspěchy strany *Podemos* začaly po chvíli lehce upadat. Od výše uvedených voleb v roce 2015 museli Španělé vybírat složení parlamentu už čtyřikrát. Poprvé hned v roce 2016. Ačkoliv se *Podemos* umístila opět na třetím místě – s více než 21 % hlasů, úspěch už nebyl tak značný. Do volebního boje se vydala s dalšími levicovými uskupeními – se stranou *Izquierda Unida* (IU) a ekologickou *Equo*. Ačkoliv tímto krokem chtěly strany společně maximalizovat svůj zisk a částečně tím naplnit původní cíle lídra *Podemos* Pabla Iglesiase týkající se motivace levicových stran k vytvoření většího společného uskupení, ne zcela se to povedlo. Uskupení nesoucí název *Unidos Podemos* (UP) neboli Společně můžeme přišla nejméně o sto tisíc voličských hlasů (Jones 2016). Úbytek podpory pokračoval i v následujících volbách v roce 2019. I tentokrát do nich seskupení levicových stran kandidovalo společně, avšak umístilo se až na čtvrtém místě. V parlamentu získalo 42 mandátů. Poprvé do vlády se *Podemos* dostala o několik měsíců později po parlamentních volbách v listopadu 2019 díky lídrovi *Partido Socialista Obrero Español* (PSOE) Pedru Sánchezovi, kterému po táhlých jednání španělští poslanci s těsným výsledkem vyslovili důvěru. Sánchez se poté rozhodl poprvé od pádu frankistického režimu vytvořit koaliční vládu, a to právě mimo jiné s formací *Unidas Podemos*. Ta však po podzimních volbách přišla v parlamentu o sedm křesel. Sám Pablo Iglesias, který se dříve proti PSOE vymezoval, nakonec po této spolupráci s ní sám volal (El País 2019).

4. Severoatlantická aliance pohledem *Podemos*

Od chvíle, kdy se strana *Podemos* dostala na politickou scénu, její představitelé dávali jasně najevo pohled, který zaujímají směrem k transatlantické obranné spolupráci – tedy NATO. Z počátku se proti ní vyjadřovali velmi ostře a chtěli se španělské závislosti na vojenských strukturách pomalu zbavovat. Značná část španělské společnosti včetně jejího vedení nicméně stále hájí prozápadní směřování země. Bylo by tedy velmi obtížné si ji představit mimo alianci. To vše svědčí o tom, že ambiciózní úmysly týkající se odstoupení od Washingtonské smlouvy, o kterých uskupení hovořilo v průběhu předvolebních kampaní i mimo ně, by bylo obtížné naplnit. I přes to do programového prohlášení strany velmi dobře zapadají (Ayllón 2014).

4.1. Politické programy do r. 2019

Skeptický pohled směrem k Evropské unii či Severoatlantické alianci šířili zakladatelé *Podemos* – především Pablo Iglesias – ještě před oficiálním vznikem strany. Jak už jsem v druhé kapitole zmiňovala, své myšlenky šířili na manifestacích nebo skrze televizní pořady – například *Fort Apache* (La Sexta 2016). Vůbec první zmínka po vzniku strany v roce 2014 o vystoupení Španělska z NATO se objevila ve výše zmíněném manifestu *Mover ficha: convertir la indignación en cambio político*. Pod jedním z bodů se zakládající členové vymezují proti obranné spolupráci i vojenským zásahům a intervencím. V dokumentu nicméně není zmínka o tom, jaké nástroje chce strana použít k tomu, aby tento cíl naplnila (Podemos 2014). O něco blíže pak strana *Podemos* specifikuje svou vizi týkající se zahraniční politiky v programu, se kterým šla do voleb do Evropského parlamentu v roce 2014. V něm se už vyslovuje pro závazné referendum o budoucnosti Španělska v NATO (La Sexta 2016). Po prvním volebním úspěchu se členové nebáli dát plně najevo, jaký přístup vůči aliančním partnerům zaujímají. Předseda strany Pablo Iglesias několikrát důrazně zopakoval, že pokud lidé dají jeho straně hlas i v parlamentních volbách a zvolí ho do vedení, pokusí se zemi ze Severoatlantické aliance dostat (Warren 2014).

V rozhovoru pro španělskou rozhlasovou stanici *Cadena Ser* pár měsíců před volbami však sám připustil, že uskutečnit jeho myšlenky nebude zcela jednoduché. Společnost zároveň ujistil, že by odchod z NATO neznamenal pro zemi izolaci. Naopak by Španělsku dal prostor k rozvoji jeho zájmů v oblasti zahraniční politiky a zamezilo by se tím prosazování zájmů cizích států. Podle něj NATO ztratilo smysl už v období pádu berlínské zdi (La Vanguardia 2014). Rozhovor dával ještě v době, kdy strana teprve pracovala na svém volebním programu a upevňovala své struktury. Evidentní však je, že její členové tehdy chtěli otočit dosavadní, silně prozápadní směřování země, více se zaměřit na sebe a své zájmy, což dokazuje i pohled na vojenské základny cizích států umístěných na španělském území (La Vanguardia 2014).

Jeden z průzkumů *CIS*, tedy Střediska sociologických výzkumů, z tohoto období ukázal, že navzdory výraznému nárůstu počtu podporovatelů strany *Podemos* zhruba polovina dotázaných nezná přesně znění jejího programu. Toto procento se dle statistiky ještě zvyšuje, pokud dotázaní mají hovořit o specifických bodech týkajících se zahraniční politiky (Ayllón 2014). Jakkoliv by tedy výše zmíněné plány mohly Španělsko i jeho občany bezpečnostně ohrozit, nejsou to ty, kterých by si lidé všímali nejvíce. Spíš naopak – dokážou je jednoduše přehlédnout či je nepovažují za podstatné (Ayllón 2014). Možná o tom svědčí i fakt, že si strana své jméno vybuodovala právě na tématech spojených s neutěšenou situací domácí politiky, o které jsem psala v druhé kapitole.

Strana *Podemos* od radikální rétoriky v následujících letech ustoupila. Jak už sám Pablo Iglesias zmínil, cíle, které si jeho uskupení stanovilo, nebyly zcela realistické a mohly by jen podkopat postavení *Podemos*, které si za velmi krátké období dokázala na politické scéně vybudovat. V programovém prohlášení pro parlamentní volby, které se konaly v roce 2015, už strana *Podemos* tedy hovoří pouze o větší strategické autonomii Španělska a evropských států v rámci Severoatlantické aliance. Nachází se v pasáži nazvané Mezinárodní demokracie. V ní mimo jiné rozebírá migraci či vztahy s mezinárodními organizacemi včetně OSN. Ji zmiňuje taktéž v souvislosti s vojenskými operacemi. Vůči nim se nezdá, že by se strana vyloženě vymezovala – ve srovnání s těmi NATO. Nicméně účast

v nich by chtěla vždy nechat odsouhlasit občany země (Podemos 2015: 222–223). Zdá se tak, že k OSN zachovává strana daleko větší respekt než právě k NATO. Místo posilování vazeb mezi aliančními partnery se chtějí členové *Podemos* naopak zasadit o prohlubování bezpečnostní a obranné politiky v rámci unijních států. Cílem této spolupráce je, jak strana v programu uvádí, řešit regionální i globální bezpečnostní výzvy z evropské perspektivy, nikoliv té zámořské. V souvislosti s tímto požadavkem chce strana zamezit dalšímu rozšiřování NATO a zastavit instalaci protiraketového štítu ve východním křídle aliance. Právě tam *Podemos* považuje aktivity spojenců za destabilizační (Podemos 2015: 222–223).

Z programovém prohlášení z roku 2016 se zdá, že témata týkající se zahraniční politiky a mezinárodních vztahů členové *Podemos* nijak konkrétněji, v porovnání s předchozími volbami z roku 2015, nerozvinuli. Klíčová témata týkající se světové ekonomiky, migrace či uznání Palestiny jako samostatného státu dál zůstávají v nezměněné podobě (Podemos, 2016: 38). Co se však týče proklamací ohledně členství v Severoatlantické alianci, žádné radikální změny tímto směrem jsem nezaregistrovala. A to i přes kritiku, že dosavadní programy strany nejsou efektivní a nenabízí žádná konkrétní řešení. O tom mimo jiné hovoří i Teemu Sinkkonen (2015) v jednom ze svých článků. Podle něj by strana s takovým zahraničněpolitickým programem nikdy nebyla schopna vykonávat politiku efektivně a rychle, jak je mnohdy třeba. Místo populistických cílů by se spíš do budoucna podle něj měla zaměřit na konkrétní řešení v oblastech, kterým se věnuje, nejen vyzdvihovat ty, o kterých si myslí, že vyžadují pozornost a lidé jsou o nich schopni diskutovat.

Je třeba též zmínit, že do voleb se strana *Podemos* rozhodla v roce 2016 kandidovat společně s *Izquierda Unida* (IU) a dalšími levicovými uskupeními, což částečně španělskou levici spojilo a mohla tvořit větší výzvu pro konkurenční levicovou stranu *Partido Socialista Obrero Español* (PSOE). Dalším důležitým faktem je, že *Izquierda Unida* (IU) prosazovala v uplynulých letech daleko ostřejší rétoriku směrem k aliančním partnerům či přímo Spojeným státům americkým (La Sexta 2016). Do programu pro volby do Evropského parlamentu v roce 2014

dokonce požadovala rozpuštění NATO a uzavření všech amerických základen, které ve světě má. Takové cíle si stanovila i pro nadcházející parlamentní volby v roce 2015. V nich strana požaduje odstranění amerických základen ze španělského území (La Sexta 2016). Podobné proklamace přicházely ve stejném roce i od strany *Podemos*. Ta ve svém programu požaduje revizi smluv se Spojenými státy ohledně vojenské základny Morón de la Frontera. Podle ní stálá vojenská přítomnost amerických vojsk na území Španělska podkopává suverenitu státu a představuje riziko pro národní bezpečnost (Podemos 2015: 223). Z obou uskupení je tedy cítit značný protiamerický postoj. I to by se dalo považovat za důvod, proč prosazují rozpuštění či upozadění významu transatlantické obranné aliance, ve které právě Spojené státy sehrávají klíčovou roli.

4.2. Politické programy v r. 2019

V roce 2019 šli Španělé k volbám rovnou třikrát. Nejdříve volili složení španělského parlamentu. Měsíc na to je čekali volby do toho evropského. Vzhledem k tomu, že vítěz voleb – strana *Partido Socialista Obrero Español* (PSOE) – nedokázala najít dostatečnou podporu pro své vládnutí, musely se na podzim konat volby nové.

V roce 2019 nechala *Unidas Podemos* (UP) pro oboje volby, dubnové i prosincové, program naprosto stejný. Dřívější silná rétorika o nutnosti opuštění Severoatlantické aliance pomocí referenda zmizela. Ani plány do budoucna v rámci ní nijak nerozšířila. Pouze apeluje na evropské státy, aby strategické vztahy mezi sebou prohloubily a soustředily se na bezpečnost v rámci kontinentu. V programovém prohlášení nechyběla ani zmínka o míru – k němu chtějí členové částečně do budoucna přispět pomocí „mírové výchovy“ (Podemos 2019a: 49).

Pro květnové volby do Evropského parlamentu zvolila strana podobnou rétoriku jako v uplynulých celonárodních volbách, avšak s ohledem na tematiku více zaměřenou na evropskou spolupráci. Pasáž v programovém prohlášení vztahující se k mezinárodním otázkám uvádí předmluvou, ve které popisuje své znepokojení ohledně geopolitického uspořádání. Vyzývá v ní k nalezení účinného

řešení, které bude řádným způsobem odpovídat na problémy, jimž planeta čelí – včetně narůstajících ozbrojených konfliktů. Evropská unie by měla více spolupracovat, aby zajistila bezpečnější podmínky pro život svých občanů a také vytvořila řád, který přispěje k míru (Podemos 2019b: 53). Neměla by se však podle strany *Podemos* stávat závislou na ostatních zemích stojících mimo evropský blok. V programu naopak žádá, aby se španělská zahraniční politika oprostila od ostatních mocností, avšak s ohledem na mezinárodní právo, které podle *Podemos* není mnohdy řádně dodržováno, zasadila se o odzbrojování – nikoliv přispívala k závodění o to, kdo bude mít větší vojenský arzenál (Podemos 2019b: 53). V bodech pod úvodem doslovně požaduje strategickou autonomii EU. Konkrétněji pak své požadavky strana rozvíjí v bodech níže, kdy po unijních institucích požaduje, aby se aktivně podílely na mírových dialozích. Obecně lze z programu vyzorovat, že se strana *Podemos* snaží prosadit návrh, aby členské státy rozvíjely spolupráci do hloubky na unijní úrovni. O tom pojednává i pasáž týkající se bezpečnostní a obranné politiky. V ní prosazuje, aby se z atlantického prostoru – hovoří o Severoatlantické alianci – postupně kooperace přesouvala k tomu evropskému a rozvíjela se evropská společná bezpečnostní obranná politika. Nedílnou součástí je i vytvoření evropské armády (Podemos 2019b: 59).

4.3. Koalice *Unidas Podemos* a PSOE před ruskou invazí r. 2022

Otázka míru se stala pro stranu klíčová i do budoucna především v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajině. Přístup k celé události popíšu v kapitole věnované aktuálnímu dění spojenému se španělskou vládou a jejím přístupem k ruské agresi. Nejdříve se však podívám na koaliční spolupráci *Unidas Podemos* a *Partido Socialista Obrero Español* (PSOE), kterou lídři stran podepsali krátce po podzimních volbách v roce 2019. I když bylo dříve pro všechny účastníky koalice nemyslitelné společně vést zemi¹ a vztah socialistického premiéra Pedra Sáncheze a lídra strany *Podemos* Pabla Iglesiase byl poznamenán mnohými vzestupy a pády,

---

¹ Strana *Podemos* je dlouhodobým kritikem *Partido Socialista Obrero Español* (PSOE). Na kritice dvou stěžejních stran – tedy PSOE a PP, které se u moci střídali až do roku 2019 – víceméně strana *Podemos* vyrostla.

dokázala se nakonec obě uskupení shodnout na – jak ji sami nazývají – progresivní koalici. Tato kooperace se dá vzhledem k odlišným programovým cílům obou uskupení považovat za čistě pragmatickou. Pedro Sánchez si byl velmi dobře vědom, že jeho politická kariéra je v ohrožení. Pro Pabla Iglesiase naopak potenciální spolupráce znamenala podíl na spravování země. Zároveň však koaliční smlouva také sloužila jako jediné východisko z politického patu, který v zemi po volbách nastal. Je nicméně nezbytné pro fungování koalic, aby se strany dohodly na klíčových tématech, ať už se týkají domácí politiky, nebo té zahraniční. To však není úplně případ současného španělského vedení.

Už dříve jsem ve svém textu zmínila, že se strany názorově liší, a to nejen v pohledu na zahraniční politiku. Ta se však stala v uplynulých měsících – primárně v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině – hlavní třecí plochou. Zdá se tedy, že pro to, aby strana *Podemos* byla ve vládě, se dokázala vzdát značné části svých předvolebních slibů včetně těch spojených se Severoatlantickou aliancí. Odkaz na mezinárodní politiku se v koaliční smlouvě nachází v posledním bodě. Nedá se rozhodně považovat za rozsáhlý ani nezačleňuje kontroverzní prvky volebního programu *Unidas Podemos* (UP). Pasáž je spíše okrajová a nezachází do detailů. Pojednává o posilování vlivu Španělského království v mezinárodních organizacích. Spolupráci s ostatními státy světa se chce zasadit o spravedlivější, prosperující a udržitelnější svět. Spoluprací evropských států by se koalice chtěla zasadit o snížení chudoby, která se za uplynulou dekádu zhoršila. Kromě Evropského společenství zmiňuje text prohlubování vztahů s Latinskou Amerikou a Afrikou. To jsou obecně okruhy, na kterých by se obě uskupení byly schopny shodnout. I *Unidas Podemos* se staví za prohlubování vztahů v rámci EU. Jeden z odstavců rozebírá též unijní koordinaci v oblasti bezpečnosti. Tato pasáž zahrnuje téměř identické cíle, které si členové UP stanovili v programovém prohlášení pro volby do Evropského parlamentu v roce 2019. Když bychom však šli více do hloubky i ve vztahu k transatlantické obranné spolupráci, což dokument nejde, zcela nepochybně zde nalezneme témata, která vytvoří prostor pro spory (Coalición Progresiva 2019: 48). To však neznamená, že se napětí a rozdílné názory nepromítaly do budoucího vládního působení (Xuclà 2022).

4.4. Dnešní spolupráce *Unidas Podemos* a PSOE v období ruské invaze r. 2022

Ruskému režimu jde o rozdělení západního světa, ať už se jedná o mezinárodní organizace, či vztahy uvnitř jednotlivých zemí. Napadení ukrajinského území ruskými vojsky zcela nepochybně poznamenalo vztahy i uvnitř Španělska a stalo se zkouškou pro zmíněnou koalici *Partido Socialista Obrero Español* (PSOE) a *Unidas Podemos* (UP). Obě strany věděly, že se na otázkách kolem mezinárodního dění neshodnou. Už vůbec ne směrem k Severoatlantické alianci, jejíž činnost členové strany *Podemos* opakovaně v minulosti kritizovali. Kdybychom ale srovnali zájmy socialistů v 80. letech minulého století a současnou politiku *Unidas Podemos* (UP), dala by se najít značná paralela. Nyní jsou naopak socialisté věrní prohlubování mezinárodní spolupráce a vyvinuli si za svou více než staletou existenci prozápadní cítění. Část vládní koalice v podobě strany PSOE tedy okamžitě dokázala odsoudit činy ruského vedení a rozhodla se nepodřívat západní jednotu.

UP se naopak ještě před invazí ostře ohradila proti vyslání španělské válečné lodi a stíhaček na podporu východního křídla NATO (Alfonso 2022). Ihned se začátkem invaze pak začala šířit heslo Ne válce. V souvislosti s tím podepsala strana ještě s dalšími sedmi uskupeními manifest, ve kterém vyjadřuje znepokojení nad napětím, které panuje mezi Washingtonem a Moskvou. Konflikt tedy vnímá jako střet západního a východního světa, nikoliv jako snahy ruského vedení podmanit si bývalé státy Sovětského svazu. Oficiálně v něm také volá po dialogu mezi znesvářenými stranami, který dovede svět k opětovnému míru (Alfonso 2022). Už v březnu 2022 obvinili členové *Podemos* svého koaličního partnera, že podlehl tlaku pravice a distancoval se od mírových jednání, když se finančně rozhodl podpořit ukrajinskou armádu (Romero–Muñoz 2023). V dalších měsících vládní rozbroje jen sílily. Nesouhlasně se *Unidas Podemos* stavěla k rozhodnutí premiéra Pedra Sáncheze zvýšit výdaje na obranu a spolu s tím i posílit přítomnost amerických vojáků na námořní základně Rota u města Cádiz. Jednalo

se přesně o dva kroky, proti kterým levicové uskupení *Podemos* ve svých programových prohlášení brojilo (Romero–Muñoz 2023).

Španělské vedení zároveň čekala výzva v podobě summitu NATO, který se konal na sklonku června 2022 v Madridu. Sama země shromáždění považovala za oslavu čtyřicátého výročí vstupu do aliance. *Unidas Podemos* akci ale vnímala svým pohledem. Prosazovala zasedání mírové skupiny, nikoliv militaristické, za něž je NATO stranou *Podemos* označováno (Público 2022). Zároveň bylo kritizováno, že summit NATO byl navíc financován z rozpočtu země – tedy z kapes daňových poplatníků. Socialisté by se podle *Podemos* měli vydat mírovou cestou, čemuž zatím jejich kroky neodpovídají (El Español 2022). Předsedkyně strany Ione Belarrová ke konání summitu uvedla: „Kulky svět nenakrmí, bomby nemoci nevyhladí a tanky požáry neuhásí.“ (cit. dle El Español 2022). Potvrdila také, že strana vyšle své zástupce na demonstraci proti konání vojenské sešlosti (El Español 2022).

Ačkoliv premiér Pedro Sánchez ještě před začátkem setkání lídrů NATO slíbil, že přinese pouze jednotu, o jeho kabinetu se to zcela určitě říct nedá (Parra–Giles 2022). I přes bezpečnostní hrozby, které s válečným konfliktem na Ukrajině vyvstaly, *Unidas Podemos* si svou rétoriku vůči Severoatlantické alianci uchovává dál stejnou. Po odmítnutí účasti na akcích spojených se summitem vyvolalo další neshody ve vládě hlasování poslanců o přijetí skandinávských zemí – Švédska a Finska – do NATO. To však rozdělilo i samotné členy UP. Ti ze zmíněného křídla *Izquierda Unida* (IU) se rozhodli hlasovat proti, naopak poslanci *Podemos* se hlasování zdrželi s tím, že se nehodlají podřídit zájmům Spojených států amerických (Heller 2022). Jeden z posledních vládních konfliktů vyvolalo rozhodnutí z února 2023 poslat ukrajinské armádě tanky Leopard (Romero–Muñoz 2023). Podle koaličních partnerů takové rozhodnutí napomáhá eskalaci konfliktu. Socialisty opětovně vyzvali, aby se pokusili jít diplomatickou cestou. Rozhodnutí o vyslání vojenské techniky nepodpořili (Huarte 2023). Ještě před velikonočními svátky nicméně ministryně obrany Margarita Roblesová uvedla, že část

přislíbených bojových vozidel země ukrajinské armádě dodá ke konci dubna 2023 (El Confidencial 2023).

Strana od začátku bezpečnostní krize hovoří mimo jiné o tom, že země čelí daleko závažnějším výzvám spojeným s globálním oteplováním nebo nerovným právům v rámci společnosti. Strana dlouhodobě prosazuje rovnoprávnost mezi muži a ženami. Ve svých programech navrhuje opatření, která by narovnat práva obou pohlaví pomohla, včetně snah o větší zastoupení žen ve veřejných institucích. V této souvislosti prosazovala také zřízení pozice státního tajemníka pro rovnost. Kromě rovnoprávnosti mužů a žen strana zároveň hájí práva LGBTQ+ skupin (Podemos 2015: 120–127). O porušování mezinárodního práva ze strany ruského prezidenta Vladimira Putina nepadlo od členů levicového uskupení za celou dobu ani slovo (Coll 2022).

5. Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo přiblížit postoje španělské strany *Podemos* k Severoatlantické alianci. Pro vypracování jsem též využila historického kontextu. Z něj vyplynulo, že podobnou rétoriku, jakou má v současnosti strana *Podemos*, měla též Španělská socialistická dělnická strana (PSOE), se kterou *Podemos* tvoří od začátku roku 2020 vládní koalici. Španělští socialisté v 80. letech minulého století též velmi hlasitě volali po referendu, ve kterém samotná španělská společnost měla rozhodnout, zda Španělsko zůstane součástí NATO či nikoliv. Své názory vymezující se proti NATO šířili v době, kdy samotní obyvatelé teprve otevírali oči a začínali se orientovat v otázkách zahraniční politiky. Pro mnohé to nicméně znamenalo okrajové téma, zaměřovali se převážně na domácí dění a ekonomický vývoj uvnitř země. Zdá se, že i socialisté v tomto období trochu tápali, což odráží jejich nekonzistentní přístup v otázce začlenění Španělska do vojenských struktur. Nejdříve byl pro ně takový krok nemyslitelný, později, když se jim podařilo dostat se do vlády, částečně pochopili důležitost role, kterou Severoatlantická aliance v rámci bezpečnosti hraje. I proto se snažili postoj změnit a svůj elektorát přesvědčit, že je třeba, aby se země k aliančním partnerům neobrátila zády. Nutno zmínit, že ani zbytku světa nebylo tehdy lhostejné, jakým směrem se země rozhodne ubírat, a to zcela z logického důvodu – svou roli hrála její geografická poloha, která tvoří takzvaný můstek mezi východním a západním světem. Mnozí socialisté následně také uznali neuváženost svého chování. Strana, kterou v současnosti vede Pedro Sánchez, nicméně prošla za svou více než stoletou existenci značnou proměnou. Ačkoliv, jak už jsem zmínila, krátce po pádu diktátorského režimu generála Francisca Franca nechtěla podporovat militarizaci země a stavěla se hlasitě proti západním vojenským strukturám, nyní silně hájí prozápadní směřování a odstoupení od obranného paktu by pro ni bylo nemyslitelné, stejně tak pro zbytek země. I přes značnou izolaci, do které se jihoevropský stát s diktátorem u moci dostal, se mu velmi krátce po pádu režimu podařilo zahájit začleňování do mezinárodního prostředí a mezinárodních společenství. Negativní názory, které se dříve proti Severoatlantické alianci

španělskou veřejností šířily, na nějakou dobu utichly. Konkrétně do roku 2014, kdy tamní politickou scénu obohatila levicově populistická strana *Podemos*. Ta zpočátku do svého programového prohlášení přidala zmínku o vystoupení z NATO. Dle mého zjištění však později ze svých původních požadavků též ustoupila. Nejen kvůli kritice, ale i kvůli tomu, že si pravděpodobně její členové po oficiálním vstupu do politiky uvědomili, jak nesnadný úkol by bylo možné referendum o vystoupení realizovat. Zde se dá vysledovat jistá podobnost s počínáním Španělské socialistické dělnické strany (PSOE) v 80. letech minulého století. I ta si kladla zpočátku vysoké cíle, aby zaujala a rozšířila svou voličskou základnu, v čemž se také odráží nedokonalá orientace obou stran na poli zahraniční politiky, socialisté nicméně později, jak jsem již zmínila, ze svých původních požadavků ustoupili. To se plně nedá říci o straně *Podemos*. Ta si část kritického přístupu k Severoatlantické alianci stále uchovává, a to i přes hrozby, které přinesla ruská agrese v roce 2022. Zdá se, že právě otázka směřování země na mezinárodní scéně se stala jedním z hlavních sporných bodů současného španělského levicového vedení. Už při tvorbě koaliční smlouvy mezi socialisty a *Podemos* bylo zcela očividné, že na otázce zahraniční politiky se uskupení plánující společnou vládu nedokážou dohodnout. Do dokumentu proto zapracovala pouze okrajová témata. Válečný konflikt na Ukrajině pak ukázal v této souvislosti slabost koalice. I to je důkazem, že byla vytvořena pouze z pragmatického hlediska, tedy za účelem získat moc a podílet se na chodu země. Ruská invaze zároveň dala straně *Podemos* příležitost ukázat její kritické postoje směrem k Severoatlantické alianci v praxi. Uskupení se stalo ještě kritičtější kvůli spojení se stranou *Izquierda Unida* (IU). Ta do svých dřívějších programů zahrнула ještě mnohem ostřejší rétoriku směrem k aliančním partnerům.

Ve své práci jsem také dospěla ke zjištění, že se program *Podemos* v průběhu let nijak extrémně neměnil, kromě prvotního odstranění pasáže týkající se referenda o vystoupení ze Severoatlantické aliance. I to mě dovedlo k myšlence, že strana, která vznikla převážně díky domácí krizi a celou dobu se spíše soustřeďovala na nabídky řešení uvnitř státu, nikoliv směrem ven, se i z toho důvodu necítila povinna rozvíjet témata související se zahraniční politikou. Do

programů zařadila pouze ty okruhy, které považovala za kontroverzní, a snažila se zjistit, jak na ně španělská společnost bude reagovat. Nicméně kvůli nespokojenosti s ekonomickým vývojem země a vysokou nezaměstnaností na zahraniční politiku španělští voliči nekladli přílišný důraz. I zde se dá najít jistá paralela s děním v 80. letech, kdy Španělé teprve hledali v rámci mezinárodního prostoru svou pozici a spíše se soustředili na to, aby se země „vyléčila“ nejdříve uvnitř z předchozí autoritářské vlády. Ani dnes se nedá říct, že by rétorika strany *Podemos* směrem k Severoatlantické alianci v souvislosti s válkou na Ukrajině nějak španělskou společnost tížila či vyháněla lidi ve velkém na demonstrace.

V mé práci mi velmi pomohla jednotlivá programová prohlášení strany *Podemos*, bez nich by bylo téměř nemožné text vypracovat. Zdá se, že řada odborných textů rozebírá spíše stranu *Podemos* jako fenomén – v souvislosti s jejím náhlým a velmi značným úspěchem ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 a následně v celonárodních volbách o rok později. Věnují se tomu, co straně pomohlo ke vzniku i jejímu populistickému směřování. Detailně ale jen málo odborníků pojednávalo o jejím vztahu k Severoatlantické alianci. V současnosti toto téma však považuji za klíčové, protože jak se zdá, je to právě jeden z důležitých prvků, který by mohl vést k rozkolu současné vládnoucí koalice. Bude proto zajímavé nadále sledovat vývoj uvnitř Španělského království.

6. Seznam použitých zdrojů

Alfonso, Miguel Á (2022). Podemos resucita el 'No a la guerra' y divide al Gobierno. *El Correo*. 21. 1. 2022 (<https://www.elcorreo.com/politica/podemos-recupera-guerra-20220121095057-ntrc.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.elcorreo.com%2Fpolitica%2Fpodemos-recupera-guerra-20220121095057-ntrc.html>, 5. 3. 2023).

Antentas, Josep, M. (2016). Podemos and the Spanish political crisis. *Labor History* 58 (4), 468–489.

Ayllón Luis (2014). La impracticable política exterior de Podemos. *ABC*. 12. 11. 2014 (<https://abcblogs.abc.es/luis-ayllon/public/post/la-impracticable-politica-exterior-de-podemos-16250.asp/#vca=modulo&vso=abc&vmc=noticias-rel&vli=espana&ref=>, 5. 3. 2023).

Coll, Vicente (2022). Podemos se opone a la celebración de la cumbre de la OTAN en Madrid y pide sustituirla por un encuentro por la paz. *El Mundo*. 25. 4. 2022 (<https://www.elmundo.es/espana/2022/04/25/6266838ce4d4d852578b45c1.html>, 10. 3. 2023).

De Salas López, F. (1982). El proceso de integración de España en la OTAN. *Revista de Estudios Internacionales* 3 (1), s. 137–172.

El Confidencial (2023). *España enviará a Ucrania seis tanques Leopard después de Semana Santa* (https://www.elconfidencial.com/espana/2023-03-29/espana-enviara-ucrania-6-tanques-leopard-semana-santa_3601938/, 29. 3. 2023).

El Español (2022). *Unidas Podemos acudirá a la manifestación contra la OTAN que se celebrará este domingo en Madrid* (https://www.lespanol.com/espana/politica/20220622/unidas-podemos-acudira-otan-manifestacion-alianza-atlantica/682181975_0.html, 10. 3. 2023).

El País (2019). *Socialists win repeat Spanish election, Vox becomes third-biggest force in Congress*

(https://english.elpais.com/elpais/2019/11/10/inenglish/1573407794_574125.htm
1, 2. 3. 2023).

El Periodico (2014). *Pablo Iglesias consigue en un día los 50.000 apoyos que pedía para seguir adelante con Podemos* (<https://www.elperiodico.com/es/politica/20140119/pablo-iglesias-consigue-en-un-dia-apoyos-necesarios-candidatura-3025169>, 28. 2. 2023).

Euronews (2022). *El ingreso de España en la OTAN: una historia controvertida* (<https://es.euronews.com/2022/05/30/el-ingreso-de-espana-en-la-otan-una-historia-controvertida>, 26. 2. 2023).

Europa Press (2011). *El 15M tiene el apoyo de más del 80% de los ciudadanos, sobre todo entre la izquierda, pero un 60% cree que no triunfará* (<https://www.europapress.es/madrid/noticia-15m-tiene-apoyo-mas-80-ciudadanos-todo-izquierda-60-cree-no-triunfara-20110606172146.html>, 28. 2. 2023).

Fominaya, Cristina F. (2014). "Spain is Different": Podemos and 15-M. *Euro Crisis in the Press*. 4. 6. 2014 (<https://blogs.lse.ac.uk/eurocrisispress/2014/06/04/spain-is-different-podemos-and-15-m/>, 1. 3. 2023).

Heller, Fernando (2022). Controversial vote on NATO enlargement splits Spanish coalition. *Euractiv*. 15. 9. 2022 (https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/controversial-vote-on-nato-enlargement-splits-spanish-coalition/, 10. 3. 2023).

Huarte, Paula (2023). Podemos se enroca en su 'no' al envío de armas a Ucrania y pide más explicaciones a Defensa. *The Objective*. 12. 3. 2023 (<https://theobjective.com/espana/2023-03-12/podemos-armas-ucrania-defensa/>, 29. 3. 2023).

Jones, Sam (2016). Spanish elections: renewed deadlock beckons as no party wins majority. *The Guardian*. 27. 6. 2016

(<https://www.theguardian.com/world/2016/jun/26/spanish-elections-exit-polls-show-deadlock-likely-to-continue>, 1. 3. 2023).

Kassam, Ashifa (2015). Spanish election: national newcomers end era of two-party dominance. *The Guardian*. 21. 12. 2015 (<https://www.theguardian.com/world/2015/dec/20/peoples-party-wins-spanish-election-absolute-majority>, 2. 3. 2023).

Kioupkiolis, Alexandros (2016). Podemos: the ambiguous promises of left-wing populism in contemporary Spain. *Journal of Political Ideologies* 21 (2), 99–120.

Kleinhamplová, Barbora – Lesák, Vít (2015). Budou indignados vládnout Španělsku? *A2Alarm*. 10. 1. 2015 (<https://a2alarm.cz/2015/01/budou-indignados-vladnout-spanelsku/>, 28. 2. 2023).

La Sexta (2016). *¿Quieren IU o PODEMOS que España “salga del euro y de la OTAN”?* (https://www.lasexta.com/programas/el-objetivo/prueba-verificacion/quieren-podemos-que-espana-salga-euro-otan_2016061657629b5d4beb289d82ce8218.html, 3. 3. 2023).

La Vanguardia (2014). *Pablo Iglesias dice que intentaría sacar a España de la OTAN* (<https://www.lavanguardia.com/politica/20141117/54419388768/pablo-iglesias-dice-intentaria-sacar-espana-otan.html>, 3. 3. 2023).

Linares, Ángel (2012). La adhesión de España a la OTAN: notas para una revisión crítica. *Historia Acual Online* (32), s. 23-30.

Luelmo, Francisco José Rodrigo (2023). La adhesión de la España a la OTAN (1982). CVCE.EU (<https://www.cvce.eu/recherche/unit-content/-/unit/es/87c372a8-360d-4846-876e-d9d64705a918/d5353ecf-ae14-4ebd-9c9e-3725ff6efd04>, 26. 2. 2023).

Parra, A. – Giles, C. (2022). The AP Interview: Spanish PM says NATO summit to show unity. *AP News*. 28. 6. 2022 (<https://apnews.com/article/russia-ukraine-nato-madrid-1fff2b2f57068157d7c8ea9ed2a453bb>, 10. 3. 2023).

Pastor, Soria Javier (2020). El PSOE y el referéndum de la OTAN, 1982-1986. *Historia Acual Online* 51 (1), s. 101-108.

Pavía, J., Bodoque, A. and Martín, J. (2016) The Birth of a New Party: *Podemos*, a Hurricane in the Spanish Crisis of Trust. *Open Journal of Social Sciences* 4 (9), 67–86.

PODEMOS (2015) *Un programa para cambiar nuestro país* (<http://servicios.lasprovincias.es/documentos/Programa-electoral-Podemos-20D-2015.pdf>, 1. 3. 2022).

PODEMOS (2016) *Programa Electoral 26J* (https://estaticos.elmundo.es/documentos/2016/06/08/programa_electoral_podemos.pdf, 1. 3. 2022).

PODEMOS (2019a) *Programa Electoral 28A* (https://podemos.info/wp-content/uploads/2019/04/Podemos_programa_generales_28A.pdf, 1. 3. 2022).

PODEMOS (2019b) *Programa Electoral 10N* (https://podemos.info/wp-content/uploads/2019/10/Podemos_programa_generales_10N.pdf, 1. 3. 2022).

PODEMOS (2019c) PROGRAMA DE PODEMOS para una Europa con más democracia, derechos, justicia y futuro (https://podemos.info/wp-content/uploads/2019/05/Programa_completo_europeas_Podemos.pdf, 1. 3. 2022).

PSOE / UNIDAS PODEMOS (2019). Coalición progresista: Un nuevo Acuerdo para España

(<https://www.psoe.es/media-content/2019/12/30122019-Coalici%C3%B3n-progresista.pdf>, 29. 3. 2023)

Público (2022). *Podemos impulsa un movimiento por la paz en Europa con Corbyn y Mélenchon* (<https://www.publico.es/politica/guerra-rusia-ucrania-ione-belarra-impulsa-movimiento-paz-politicos-europeos.html>, 10. 3. 2023).

Puente Ordorica, G. (2003). España en la Alianza Atlántica: el proceso político de su incorporación. *Foro Internacional* 43 (2), s. 309–346.

- Ramiro, Luis – Gomez, Raul (2016). Radical-Left Populism during the Great Recession: *Podemos* and Its Competition with the Established Radical Left. *Political Studies* 65 (1S), 108–126.
- Romero, A. – Muñoz M. (2023). Del furor de la OTAN al gasto militar: un año de disputas entre PSOE y UP por la guerra de Ucrania. *Público* 16. 2. 2023 (<https://www.publico.es/politica/furor-otan-gasto-militar-ano-disputas-psoe-up-guerra-ucrania.html>, 5. 3. 2023).
- Sinkkonen, Teemu (2015). The rise of the Podemos party in Spain > An upcoming enfant terrible in Europe? *FIIA Comment* (3), 1–2.
- Sojka, Otmar (2021). Hybrid jménem Podemos. *A2*. 23. 6. 2021 (<https://www.advojka.cz/archiv/2021/13/hybrid-jmenem-podemos>, 1. 3. 2023).
- Šmelcová, Leona (2021). Pablo Iglesias se symbolicky odštíhl od španělské politiky. *Český rozhlas*. 16. 5. 2021 (https://www.irozhlas.cz/komentare/pablo-iglesias-se-odstrihl-od-politiky-komentar_2105162050_btk, 3. 3. 2023).
- Tremlett, Giles (2015). The Podemos revolution: how a small group of radical academics changed European politics. *The Guardian*. 31. 3. 2015 (<https://www.theguardian.com/world/2015/mar/31/podemos-revolution-radical-academics-changed-european-politics>, 3. 3. 2021).
- Walker, Tom (2014). Spain's Alternative Political Party Podemos Is Growing in 'Circles'. *Global Voices*. 5. 9. 2014 (<https://globalvoices.org/2014/09/05/independent-political-party-podemos-spreads-across-spain/>, 28. 2. 2023).
- Warren, Rosie (2014). Pablo Iglesias: Podemos will fold the ECB and quit NATO. *Verso Books*. 23. 12. 2014 (<https://www.versobooks.com/en-gb/blogs/news/1797-pablo-iglesias-podemos-will-fold-the-ecb-and-quit-nato>, 8. 3. 2023).
- Xuclà, Jordi (2021). Reasons Why tthe New Spanish Coalition Government Had to Ajust Its Foreign Policy Along Venezuela's Political Position, the Sahara's conflict, and the Renewal of the U.S. Militarz Basis. *American Beavioral Scientist* 66 (3), 339–356.

7. Summary

In my bachelor thesis, I focused on a Spanish political party called *Podemos* and its approach to the North Atlantic Treaty. The document is divided into three parts. It firstly describes the historical aspect in connection with NATO, which I found fundamental for finishing my work, as well as the long lasting dictatorship of generalissimo Francisco Franco created in the society during the transition to democracy, proving a very different mood towards military cooperation. It also built an opportunity for a Spanish Social Worker's Party that later declared a membership referendum. The second part analyzes the roots of *Podemos'* party and its path to governmental functions. Finally I took every single published political programme of the party and attempted to determine what opinion the members have about NATO membership. Less importantly, however still relevant, is a part dedicated to current events regarding Russian aggression in Ukraine. It created a radical shift in a coalition between *Unidas Podemos* and the Spanish Social Worker's Party. The aim of my work was to answer if the positions of *Podemos* party members were changing over the years and what has influenced these changes.